

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady

Nie ma miejsca na nienawiść: Europa zjednoczona przeciwko nienawiści

(JOIN(2023) 51 final)

(C/2024/4669)

Sprawozdawca: **Cristian PÎRVULESCU**

Współsprawozdawczynie: **Milena ANGEŁOWA**

Doradczynie i doradcy	Claudiu CRACIUN (z ramienia sprawozdawcy, Grupa III) Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA (z ramienia współsprawozdawczynie, Grupa I)
Decyzja Zgromadzenia Planarnego	31.5.2024
Wniosek o konsultację	28.2.2024
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	23.5.2024
Data przyjęcia na sesji plenarnej	31.5.2024
Sesja plenarna nr	588
Wynik głosowania (za/przeciw/ wstrzymało się)	144/0/3

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje komunikat ⁽¹⁾ i uznaje znaczenie i pilny charakter walki z wszelkimi rodzajami nienawiści, niezależnie od motywów i form, jakie przybierają. Zobowiązuje się do wyeliminowania wszelkich form nienawiści i podkreśla, że jest to kwestia europejska wywodząca się z demokratycznych fundamentów UE: mając za inspirację kulturowe, religijne i humanistyczne dziedzictwo Europy ⁽²⁾, „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn” ⁽³⁾.

1.2. Należy podkreślić rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Chociaż w komunikacie wskazano szereg inicjatyw i programów z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego, jest to dalekie od kompleksowego partnerstwa, jakiego potrzebujemy. Należy udostępnić więcej zasobów organizacjom społeczeństwa obywatelskiego współpracującym – szczególnie poprzez działalność wolontariacką – z osobami, grupami i społecznościami szczególnie narażonymi na nienawiść. Zasoby trzeba ukierunkować na ułatwianie zgłaszania incydentów, mediację z organami ścigania, pomoc prawną i pomoc w radzeniu sobie ze skutkami nienawiści.

⁽¹⁾ JOIN(2023) 51 – final.

⁽²⁾ Preambuła, TUE.

⁽³⁾ Art. 2 TUE.

1.3. Zwalczanie nienawiści jest imperatywem egzystencjalnym i wszystkie instytucje muszą podjąć skoordynowane działania. Walka z dezinformacją^(*), ingerencją zewnętrzną oraz ukrytym i szkodliwym zagranicznym finansowaniem organizacji szerzących nienawiść i zachęcających do niej powinna być priorytetem zarówno dla instytucji UE, jak i państw członkowskich. EKES podkreśla potrzebę szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych i uświadamiających, które będą częścią zorganizowanych wysiłków na rzecz wyeliminowania wszelkich form nienawiści. Wzywa do uruchomienia wystarczających zasobów, aby szybko zająć się tą ważną sprawą.

1.4. Należy zintensyfikować wysiłki na rzecz identyfikacji i zwalczania „ekosystemów” nienawiści w internecie i poza nim. Ekosystemy te mają już znaczące skutki polityczne i wyborcze w Europie. Powinno to być priorytetem Parlamentu Europejskiego i Komisji w nowym składzie. Należy wspierać państwa członkowskie w tworzeniu bezpiecznych przestrzeni internetowych, które pozwolą na wyrażanie pomysłów i preferencji wolnych od nienawiści i dezinformacji.

1.5. EKES z głębokim zaniepokojeniem zauważa, że w niektórych przypadkach język dyskryminacji i nienawiści jest szerzony przez podmioty polityczne i rządowe, a nie tylko przez marginesowe grupy i organizacje. Rywalizacja polityczna ani nie jest usprawiedliwieniem do szerzenia nienawiści, ani nie uzasadnia takich zachowań; co więcej, stanowi istotny, dodatkowy aspekt odpowiedzialności.

1.6. EKES wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia walki z wszelkimi formami nienawiści wpływającymi na przestrzeń publiczną i edukacyjną oraz na przedsiębiorstwa i środowisko pracy. Odnotowuje coraz szerszą retorykę antymigracyjną i antyuchodźczą wobec obywateli i obywaterek z państw trzecich mieszkających, studiujących i pracujących w UE. Ponieważ osób tych nie chroni obywatelstwo, są one w bardzo dużym stopniu narażone na ataki i dyskryminację. Państwa członkowskie powinny dołożyć większych starań, aby wykrywać i zwalczać nienawiść i przestępstwa z nienawiści nakierowane na te osoby.

1.7. Oprócz przeciwdziałania nienawiści koncentrującej się na rasie, religii lub pochodzeniu etnicznym UE musi przyjąć kompleksowe podejście i zwalczać nienawiść godzącą we wszelkie podlegające ochronie cechy ludzkie, w tym płeć biologiczną, płeć społeczno-kulturową, wiek, niepełnosprawność i orientację seksualną. W związku z tym EKES popiera i podkreśla potrzebę skutecznego wdrożenia różnych strategii i inicjatyw promujących równość i niedyskryminację^(†). Podkreśla, że podejście do walki z nienawiścią powinno być takie samo, niezależnie od sytuacji.

1.8. EKES wzywa państwa członkowskie do przeciwdziałania szerzeniu nienawiści i karania przestępstw motywowanych nienawiścią, pełnego informowania opinii publicznej o definicji nienawiści i zachęcania wszystkich do zgłaszania wszelkich przypadków organom ścigania. EKES podkreśla, że wolność wypowiedzi musi zostać zagwarantowana i chroniona, ale nigdy nie może stanowić usprawiedliwienia nienawiści i dyskryminacji. Organy ścigania państw członkowskich powinny być w pełni przeszkolone w zakresie rozpoznawania takich przypadków i ich właściwego rozpatrywania, z należytym uwzględnieniem podatności ofiary na zagrożenia i praw podstawowych. Potrzebne jest tu większe wsparcie UE, w tym finansowe, zwłaszcza dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających już w tej dziedzinie.

^(*) Opinia Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny – Ochrona demokracji przed dezinformacją (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C, C/2024/4052, 12.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4052/oj>)

^(†) Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Poprawa równości w UE” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 56), Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej” (COM(2022) 105 final) (Dz.U. C 443 z 22.11.2022), Opinia Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny – SOC/798 *Przemoc wobec kobiet jako zagadnienie praw człowieka: aktualna sytuacja w UE w zakresie środków działania* (w toku).

1.9. W komunikacie uznano, że platformy internetowe są szczególnie podatne na szerzenie nienawiści. Za pośrednictwem aktu o usługach cyfrowych UE podjęła kroki w kierunku uregulowania platform i stworzenia procedur zgłaszania i szybkiego usuwania treści. Obejmuje to zaufane podmioty sygnalizujące i wyspecjalizowane struktury korporacyjne. Jest to słuszną drogą, jednak skala i skutki działań przeciw nienawiści są niewystarczające. Należy rozszerzyć rolę i wiedzę ekspercką podmiotów sygnalizujących, aby konsekwentnie przeciwdziałać wszystkim rodzajom uprzedzeń opartych na nienawiści w internecie. Fakt, że istnieją szybkie procedury usuwania niektórych rodzajów treści, takich jak treści podżegające do terroryzmu, pokazuje, że możliwe są szybkie działania. Należy poprawić umiejętność korzystania z mediów i umiejętności cyfrowe⁽⁶⁾, aby dopilnować, by każda osoba będąca świadkiem nawoływania do nienawiści w internecie umiała zgłosić taki przypadek platformom.

1.10. Należy lepiej wykorzystać prace Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zwalczania Mowy Nienawiści i Przepływów z Nienawiści. Należy zintensyfikować wysiłki zarówno na rzecz rozwoju szkoleń i budowania zdolności partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu przyczyniania się do zapobiegania przestępstwom z nienawiści, jak też na rzecz szkolenia organów ścigania, poprawy rejestrowania przestępstw z nienawiści i gromadzenia kompleksowych danych oraz zachęcania ofiar do zgłaszania przestępstw z nienawiści. Wysiłki te powinny podlegać sprawozdawczości i analizie porównawczej w celu określenia postępów na szczeblu krajowym.

1.11. Zgłaszanie przestępstw z nienawiści przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego i potencjalne ofiary powinno również zostać ujednolicone i zinstytucjonalizowane na szczeblu UE. Mechanizmy zgłaszania muszą być dostępne dla wszystkich ofiar. Chociaż organy ścigania są odpowiedzialne za rejestrowanie i prowadzenie dochodzeń w sprawie przestępstw z nienawiści, istnieją poważne problemy ze zgłaszaniem i zestawianiem wiarygodnych statystyk w całej UE. W związku z tym EKES zachęca Komisję do utworzenia platformy internetowej umożliwiającej szybkie zgłaszanie przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka incydentów związanych z nienawiścią.

1.12. Komisja powinna zorganizować kompleksowy przegląd prac organizacji społeczeństwa obywatelskiego aktywnie działających na rzecz zapobiegania nawoływaniu do nienawiści oraz zaufanych podmiotów sygnalizujących i zaproponować środki mające na celu zwiększenie ich skuteczności i dostosowanie ich skali do obecnych wyzwań. Komisja powinna lepiej finansować zaufane podmioty sygnalizujące i przeznaczać na ten proces więcej zasobów, nie obciążając organizacji społeczeństwa obywatelskiego i innych organizacji trudnymi procedurami. UE powinna nalegać, aby duże platformy internetowe zapobiegały szerzeniu nienawiści przez ich algorytmy. Z drugiej strony powinna zachęcać platformy do przyjmowania przejrzystych i skutecznych strategii wykrywania i moderowania, opracowanych z pomocą organizacji praw człowieka.

1.13. Należy przeznaczyć więcej środków na identyfikację i zwalczanie ekosystemów nienawiści w internecie w ramach programu „Obywatele, równość, prawa i wartości” (CERV) i programu „Horyzont Europa”, wykorzystując istniejące zdolności edukacyjne i badawcze do realizacji tego celu. Finansowanie powinno trafić do instytucji i organizacji, aby możliwe było poznanie specyfiki lokalnej i krajowej. Jednocześnie należy zwiększyć finansowanie w ramach programu Erasmus+ ukierunkowane na edukację obywatelską, aby pomóc osobom uczącym się w rozpoznawaniu oznak nawoływania do nienawiści, skutków, kontekstu i sposobu, w jaki mogą się one chronić, a jednocześnie zapobiegać dalszym tego typu zachowaniom.

2. Uwagi ogólne

2.1. Komitet podziela poważne zaniepokojenie wszystkich instytucji UE w związku z niedopuszczalnym wzrostem liczby incydentów związanych z religią, płcią biologiczną i społeczno-kulturową i orientacją seksualną oraz szerzeniem się negatywnego nastawienia⁽⁷⁾. Jest absolutnie nie do przyjęcia, że jedna na trzy kobiety doświadcza jakiejś formy przemocy – należy położyć temu kres, gdyż UE jest domem każdej osoby mieszkającej w jej granicach i wszyscy muszą być chronieni przed nienawiścią i przestępstwami z nienawiści.

2.2. Szerzenie nienawiści i podżeganie do niej to narzędzie wykorzystywane przez różne podmioty i państwa do podważania demokracji, praw podstawowych oraz zaufania do UE i jej państw członkowskich. Na poziomie indywidualnym nienawiść jest ściśle powiązana ze zdrowiem psychicznym⁽⁸⁾, dobrostaniem i bezpieczeństwem fizycznym. Nienawiść wpływa również na sektor edukacji, ponieważ skutki dla zdrowia osób uczących się i działania dyskryminacyjne przeciwko nim mogą utrudniać dostęp tych osób do indywidualnych ścieżek kształcenia, rozwój w ich ramach i ich ukończenie. W związku z tym zaangażowanie młodzieży ma szczególne znaczenie w tym kontekście.

⁽⁶⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie kluczowych czynników sprzyjających skuteczności kształcenia i szkolenia cyfrowego” [COM(2023) 205 final – 2023/0099 (NLE)], „Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie poprawy oferty kształcenia i szkolenia w zakresie umiejętności cyfrowych” [COM(2023) 206 final – 2023/0100 (NLE)] oraz „Nowe sposoby osiągnięcia włączenia cyfrowego” (opinia rozpoznawcza na wniosek prezydencji belgijskiej) (Dz.U. C, C/2024/885 z 6.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/885/oj>).

⁽⁷⁾ Narusza to art. 2 TUE.

⁽⁸⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Środki na rzecz poprawy zdrowia psychicznego” (opinia rozpoznawcza na wniosek prezydencji hiszpańskiej) (Dz.U. C 349 z 29.9.2023, s. 100).

2.3. Nienawiść w różnych formach jest nie tylko kwestią praw człowieka, atmosfery społecznej i dobrostanu indywidualnego, ale także problemem gospodarczym. Osłabia otoczenie biznesowe i inwestycyjne, zwiększając niepewność i niestabilność. Może również ograniczać dostępność siły roboczej poprzez tworzenie przeszkód dla mobilności pracowników i talentów. Ponadto podmioty zagraniczne mogą korzystać z niej jako narzędzia tworzenia podziałów w celu promowania własnych interesów geoeconomicznych.

2.4. EKES zwraca uwagę na solidne międzynarodowe ramy prawne przeciwko nienawiści. Instrumenty ONZ i Rady Europy dotyczące praw człowieka zapewniają UE wiążące, uzupełniające i ambitne narzędzia walki z dyskryminacją i nienawiścią. Należy je usprawniać i wspierać za pomocą zasobów UE i jej państw członkowskich.

2.5. EKES wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia walki z wszelkimi formami nienawiści wpływającymi na przestrzeń publiczną i edukacyjną, na przedsiębiorstwa i środowisko pracy oraz na organizacje społeczeństwa obywatelskiego. Odnotowuje coraz szerszą retorykę antyimigracyjną wobec osób z państw trzecich mieszkających, studiujących i pracujących w UE. Ponieważ osób tych nie chroni obywatelstwo, są bardzo narażone na ataki i dyskryminację. Państwa członkowskie powinny dołożyć większych starań, aby wykrywać i zwalczać nienawiść i przestępstwa z nienawiści nakierowane na te osoby.

2.6. Komitet odnotowuje również wzrost przemocy motywowanej uprzedzeniami wobec osób LGBTIQ+ i wzywa państwa członkowskie do bardziej zdecydowanych działań na rzecz ochrony tych osób.

2.7. W przypadku osób z niepełnosprawnościami należy dołożyć większych starań, by przeciwdziałać niegodziwemu traktowaniu oraz ujawniać nienawiść i dyskryminację, ponieważ zachowania takie są rutynowo ignorowane przez władze i niedostatecznie zgłaszane. Państwa członkowskie muszą uwzględnić w swoich przepisach dotyczących przestępstw z nienawiści uprzedzenia motywowane niepełnosprawnością.

2.8. Biorąc pod uwagę wzrost przemocy wobec pracowników służby zdrowia, ochrona ich dobrostanu i bezpieczeństwa ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania integralności systemów opieki zdrowotnej i zachowania podstawowych wartości z korzyścią pacjentów i całego społeczeństwa. EKES wzywa państwa członkowskie do wdrożenia solidnych środków w celu zapobiegania przemocy w tym obszarze i przeciwdziałania jej dzięki zapewnieniu struktur wsparcia i zasobów oraz sprzyjających przepisów.

2.9. EKES zwraca uwagę na terytorialny i przestrzenny aspekt dyskryminacji i nienawiści. W wielu przypadkach osoby i społeczności znajdujące się w niekorzystnej sytuacji koncentrują się na pewnych obszarach, często bez odpowiedniej infrastruktury mieszkaniowej i społecznej. Ważne jest, aby miejskie planowanie przestrzenne prowadzone przez władze lokalne i krajowe opierało się na potrzebie zapewnienia słabszym i zmarginalizowanym grupom dostępu do dóbr oferowanych przez miasta.

2.10. W następstwie orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości EKES przypomina, że choć uznaje się prawo do wolności wypowiedzi, nie można go wykorzystywać jako przykrywkę do rozpowszechniania nienawiści⁽⁹⁾ i odwrotnie.

2.11. Komitet popiera pełne wdrożenie decyzji ramowej z 2008 r. w sprawie zwalczania rasizmu i ksenofobii, która ustanawia ramy prawa karnego w celu zapewnienia karalności poważnych przejawów rasizmu i ksenofobii. Decyzja ramowa zobowiązuje państwa członkowskie do kryminalizacji mowy nienawiści – publicznego nawoływania do przemocy lub nienawiści ze względu na rasę, kolor skóry, religię, pochodzenie lub przynależność narodową lub etniczną – oraz do należytego uwzględniania motywów rasistowskich przy karaniu sprawców.

2.12. W związku z tym Komitet uważa za uzasadnione, że od października 2020 r. wszczęto przeciwko 13 państwom członkowskim postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. Celem jest tu transpozycja decyzji ramowej. Procedura ta doprowadziła do podjęcia działań przez 10 państw członkowskich, co pokazuje, że potrzebujemy silnych instrumentów prawnych UE, aktywnego dążenia Komisji do uzyskania transpozycji oraz dodatkowych wysiłków na rzecz zachęcania państw członkowskich do działania.

⁽⁹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady »Bardziej inkluzywna i bezpieczna Europa: rozszerzenie wykazu przestępstw UE o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści« [COM (2021) 777 final] (Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 83).

2.13. EKES przypomina swoje stanowisko, zgodnie z którym nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści powinny zostać włączone do wykazu przestępstw UE, i wzywa Radę, by tego dokonała, co pozwoli ustalić normy minimalne odnoszące się do określania przestępstw i kar w tej dziedzinie przestępczości⁽¹⁰⁾.

2.14. Komitet popiera utworzenie sieci krajowych punktów kontaktowych ds. egzekwowania prawa specjalizujących się w dochodzeniach w sprawie mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści, aby poprawić koordynację z działaniami na szczeblu UE, takimi jak działania Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zwalczenia Mowy Nienawiści i Przystępstw z Nienawiści, transgraniczne wsparcie dochodzeń oraz wymiana dobrych praktyk i narzędzi. Komisja powinna dołożyć większych starań, aby punkty kontaktowe dysponowały odpowiednim personelem i działały w ramach egzekwowania prawa oraz aby skutecznie funkcjonowały na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym.

2.15. Komitet ma nadzieję, że Parlament Europejski i Rada szybko przyjmą zmienioną dyrektywę o prawach ofiar zaproponowaną przez Komisję w lipcu 2023 r. Przyjęcie tej zmiany zwiększyłoby ochronę bezbronnym ofiar, takich jak ofiary przestępstw z nienawiści, oraz zapewniłoby lepszą identyfikację szczególnych potrzeb ofiar przestępstw z nienawiści, jak wskazano w komunikacie.

2.16. EKES zwraca również uwagę na „piramidę nienawiści”, która ilustruje poziom i rozwój nienawiści, poczynwszy od mowy motywowanej uprzedzeniami i dyskryminacji, aż po przemoc fizyczną, a nawet terroryzm i wojnę. Nienawiść istnieje już w dzieciństwie i jeśli nie zostanie wyeliminowana na wczesnym etapie, stanie się poważnym problemem o potencjalnie szkodliwych skutkach. Świadczy to o potrzebie szybkiej interwencji wobec jakichkolwiek przejawów nienawiści, a także wzmocnienia pozycji osób posiadających kluczowe kompetencje w zakresie zrozumienia i identyfikowania nawet mikroagresji.

2.17. EKES wzywa do skoordynowania wysiłków na rzecz wyeliminowania nienawiści i zapobiegania jej dzięki spójnemu i jednolitemu podejściu silnie zakorzenionemu w edukacji, kulturze, mediach i sporcie jako obszarach życia, w których należy zapobiegać nienawiści i ją zwalczać. Ponadto są to dziedziny, które można wykorzystać jako narzędzia i kanały walki z nienawiścią poprzez podnoszenie świadomości i zrozumienia, a tym samym umożliwienie ludziom w każdym wieku przyjęcia i promowania postaw i zachowań wolnych od nienawiści we wszystkich obszarach życia. Szczególną uwagę należy zwrócić na zwiększanie świadomości i umiejętności wysoce wpływowych specjalistek i specjalistów, takich jak nauczyciele, sportowcy, liderki i liderzy organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz dziennikarki i dziennikarze. Ponadto należy zwrócić uwagę na edukację obywatelską, która zbyt często skupia się na przekazywaniu wiedzy, a nie na uczeniu się przez doświadczenie, w ramach którego osoby przyswajają zachowania demokratyczne i tolerancyjne. Wszystkie zobowiązania zawarte w komunikacie są godne poparcia i należy je podtrzymać. EKES podkreśla również, że politycy ponoszą podstawową odpowiedzialność za ogólny system praworządności i praw podstawowych. Wzywa więc wszystkie przywódczyni i wszystkich przywódców oraz wszystkie partie polityczne do odpowiedzialnego działania w ramach i w duchu demokracji sprzyjającej włączeniu społecznemu.

2.18. Uznając poważne skutki nienawiści dla ludzi, społeczeństwa i gospodarki oraz informując o nich, trzeba również zwiększać świadomość korzyści płynących z różnorodności i równości. EKES proponuje zatem, by Komisja i państwa członkowskie uwzględniły to podejście we wszelkich odpowiednich inicjatywach i programach.

2.19. Uważa również, że UE powinna pomagać w walce z nienawiścią w ramach swoich stosunków zewnętrznych, w tym poprzez aktywną dyplomację i rzeczywiście wzajemnie korzystne partnerstwa, co pobudza postęp gospodarczy, społeczny i środowiskowy w krajach partnerskich, promuje równość i solidarność między grupami ludności i ogranicza czynniki napędzające nienawiść.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. Należy lepiej wykorzystać prace Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zwalczenia Mowy Nienawiści i Przystępstw z Nienawiści. Wysiłki na rzecz opracowania szkoleń i budowania zdolności w zakresie egzekwowania prawa, usprawnienia rejestrowania przestępstw z nienawiści i gromadzenia kompleksowych danych oraz zachęcania ofiar do zgłaszania przestępstw z nienawiści powinny podlegać sprawozdawczości i analizie porównawczej w celu określenia postępów na szczeblu krajowym.

⁽¹⁰⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady »Bardziej inkluzywna i bezpieczna Europa: rozszerzenie wykazu przestępstw UE o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści« [COM (2021) 777 final] (Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 83).

3.2. Należy zinstytucjonalizować monitorowanie nienawiści w internecie. W ramach finansowanego przez UE projektu „Europejskie obserwatorium nienawiści online” przeanalizowano osiem milionów przekazów internetowych w UE i stwierdzono, że toksyczność wynikająca z nienawiści wzrosła od początku 2023 r. o 30 %. Ten projekt był wspierany w ramach programu Komisji Europejskiej „Prawa, równość i obywatelstwo”, ale istnieje stała potrzeba monitorowania nienawiści w internecie. W związku z tym Komisja i jej agencje, takie jak Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA), powinny wdrożyć stały program monitorowania.

3.3. Komitet popiera ochronę przestrzeni publicznej i wykorzystanie środków z Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zwłaszcza w celu ochrony miejsc kultu. Społeczności żydowskie i organizacje społeczeństwa obywatelskiego musiały zainwestować znaczne sumy w środki bezpieczeństwa po atakach antysemitkich. EKES wzywa państwa członkowskie do zapewnienia ochrony kultu i miejsc wykorzystywanych przez społeczności.

3.4. Komisja powinna wznowić wysiłki i zapewnić odpowiednie wsparcie w celu przyciągnięcia większej liczby organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka do procesu związanego z mianowaniem zaufanych podmiotów sygnalizujących w ramach aktu o usługach cyfrowych. Komitet przyjął do wiadomości apel 21 organizacji społeczeństwa obywatelskiego o zniesienie szeroko zakrojonych obowiązków sprawozdawczych oraz przyznanie statusu przez Komisję niezależnie od koordynatorów ds. usług cyfrowych z państw członkowskich ⁽¹⁾.

3.5. Ponieważ akt o usługach cyfrowych wymaga od bardzo dużych platform internetowych oceny wpływu amplifikacji algorytmicznej na ich systemy oraz podjęcia środków w celu ograniczenia ewentualnego ryzyka negatywnego wpływu na procesy demokratyczne, dyskurs obywatelski i procesy wyborcze, a także na bezpieczeństwo publiczne ⁽²⁾. Wysiłki te powinny być jasno określone i podane do wiadomości publicznej. Komitet uważa, że UE powinna pójść krok dalej i nalegać, aby duże platformy internetowe zapobiegały szerzeniu nienawiści przez ich algorytmy.

3.6. Należy przeznaczyć więcej środków na identyfikację i zwalczanie ekosystemów nienawiści w internecie w ramach programu „Obywatele, równość, prawa i wartości” (CERV), „Horyzont Europa” i Erasmus+, wykorzystując istniejące zdolności edukacyjne i badawcze do realizacji tego celu. Finansowanie powinno trafić do instytucji i organizacji ze wszystkich państw członkowskich oraz podmiotów działających na szczeblu ogólnoeuropejskim, aby można było zrozumieć konkretną sytuację lokalną i krajową w odniesieniu do nienawiści.

3.7. Jak stwierdzono w komunikacie, Komisja powinna zintensyfikować strategiczne działania komunikacyjne w ramach sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw. Jednocześnie należy zwiększyć wsparcie dla tej sieci, a Komisja powinna jej pomagać w lepszej współpracy z państwami członkowskimi, w których jej wiedza fachowa może bezpośrednio wpływać na kształtowanie polityki.

3.8. Komitet z zadowoleniem przyjmuje wzmocniony kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji, który zobowiązuje sygnatariuszy, w tym wszystkie główne platformy internetowe, do szybkiego reagowania na zagrożenia wspólnie ze społeczeństwem obywatelskim, włączając w to inicjatywy oddolne oraz władze. Należy również zacieśnić koordynację i współpracę między Komisją a wysokim przedstawicielem w zakresie zwalczania dezinformacji, przy należytym wsparciu niezależnych weryfikatorów informacji, którzy odgrywają istotną rolę w reagowaniu na to zjawisko.

3.9. EKES aktywnie współpracuje w działaniach następczych w związku z komunikatem, w tym poprzez swoją aktywną pozycję w pracach europejskiego panelu obywatelskiego na temat zwalczania nienawiści w społeczeństwie ⁽³⁾. Sądzi, że walka z nienawiścią to temat, w którym bezpośredni udział obywateli ma głęboki sens, jako uzupełnienie konstruktywnego dialogu z przedstawicielami zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego.

⁽¹⁾ Media Diversity Institute, *Media Statement from Trusted Flaggers on the Digital Services Act negotiations* [Instytut na rzecz Różnorodności Mediów, „Oświadczenie zaufanych podmiotów sygnalizujących w sprawie negocjacji na temat aktu o usługach cyfrowych”], 1 kwietnia 2022 r.

⁽²⁾ W sprawozdaniu Instytutu na rzecz Strategicznego Dialogu (ISD) w sprawie TikTok stwierdzono, że platforma jest wykorzystywana do rozpowszechniania teorii spiskowych grup promujących hegemonię białej rasy, rad na temat produkcji broni, gloryfikowania ekstremistów, terrorystów, faszystów i dyktatorów, bezpośredniego ukierunkowanego nękania mniejszości i tworzenia treści zaprzeczających brutalnym wydarzeniom takim jak ludobójstwo. (Ciarán O'Connor. 2021. *Hatescape: An In-Depth Analysis of Extremism and Hate Speech on TikTok*, s. 4).

⁽³⁾ Europejskie panele obywatelskie.

Bruksela, dnia 31 maja 2024 r

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE
